

OKLAHOMA NAMERAVA APELIRATI NA PRED- SEDNIKA COOLIDGEA.

Waltonovi sovražniki v kongresu so bili opozorjeni na smrtno nevarnost.

GOVERNER SE JE IZKREKL ZA OSREDOVANJE SVETNE VLADNE.

Oklahoma City, Okla. — Predsedniško intervencijo za "obranitev republikanske vlade v Oklahomi" si žele vsi tisti oklahomski poslanci, ki se nameravajo sodelovati na narodno skupščini, da odstavijo gubernerja J. C. Waltona.

Skupina glavnih voditeljev je zares nameravala odstaviti gubernerja, če bi bila njegova po-
govlja izvršena, in če bi bili postavljeni razpršeni, ne da bi se mogli sniti na narodno skupščini.

Governor J. C. Walton bi bil vesel, če bi posega svetska vlada vmes ter zavele akcijo politični kaos v Oklahomi, kakor je rekel v nedeljo zvečer.

"In še preden utegnemo biti konec mojega boja proti kukluksklovem, poseže morda svetska vlada vmes," je dejal gubernerv častni karikim poročevalcem.

Vprašan, kaj bi naredil, če bi bila cela zadeva predložena zvezni sodišču, je odgovoril, da bi ga to jako veselilo. To je tudi po njegovem mnenju zelo potrebno.

Stvar pride na vsak način pred sodišče. Ali nestrpnost krilo polsanske zbornice je bilo pozvano, naj zaprosi predsednika Coolidgea za posredovanje. Predsednik naj bi nastavlil zvezno vojaško sili, ki bi naj preiskalo celo zadevo ter prineslo resnična dejstva na dan.

Nekdo, ki je v prvih vrstah med gubernervjimi sovražniki, je dejal, da je prišel k njemu njegov najboljši prijatelj ter ga opozoril na dejstvo, da bo padel v past neizogibne smrti, če se pridruži drugim postavodajalcem ter poizkusil stopiti v poslansko zbornico državne hiše v sredo.

"Jaz pa nikakor ne verjemem tega," je dejal ta mož. "Kakor mislim, ne pojde nihče tako daleč, posebno pa še zato ne, ker se ne bom poslužil nobenega vojnega sredstva."

Governor Walton je naznanil, da je bilo njegovo povelje glede odprave kukluksklovskih goredišč izvršeno v jako mnogih občinah, kjer niso marali kukluksklovski uradniki sami storiti tega.

Postavodajalec zanikujejo trditve, češ, da je vsega tega kriva kukluksklovska organizacija. Ne zdrave razmere je po njihovem mnenju ustvaril Waltonov despotizem, ker se je hotel s pomočjo skrajnega avtokratizma vriniti v zvezni senat.

Čprav je naravnost smešno in neverjetno, vendar je kljub temu med postavodajalci, kukluksklovi in Waltonovimi sovražniki zelo veliko število tistih, ki trdijo, da se Walton poteguje za predsedništvo Združenih držav.

Nasprotno pa zatrjuje Walton, da si ne želi ničesar drugega, kakor zatreti in izničiti moč kukluksklovske oblasti v Oklahomi. In kolikor se je dalo dognati doslej, je gubernerv še vedno na konju v tem oziru.

2.689.837 AVTOMOBILOV IZ- DELANIH TO LETO.

Washington, D. C. — Trgovski department je že dni dni poročil, v katerem je razvidno, da nadkriljuje letošnji izdelek avtomobilne industrije vse poprejše. Poročila 161 avtomobilskih izdelovalcev kažejo, da se njih tovarne izdelave letos do 1. septembra 2.431.063 potniških in pa 258.774 tovornih avtomobilov. Lani je bilo izdelanih samo 2.339.414 potniških in 244.822 tovornih avtomobilov.

Hurikan rani 50 oseb.

Mexico City, 24. sept. — Hurikan, ki je razsajal v soboto v Acapulcu, Mehika, je usmrtil več oseb in rani 50. Materijalna škoda je velika.

Pregled dnevnih do- godkov.

Amerika.

Nasprotniki oklahomskega gubernerja pripravljajo apel na predsednika Coolidgea za intervencijo.

Premogovna komisija dokončala svojo eksistenco.

Konflikti radi prohibicije bodo trajali še leta, ako se ne omili tozadnja postava.

Predsednik mednarodne unije tiskarskih delavcev se je pridružil lastnikom velikih dnevnikov v New Yorku in jim obljubil stavko-kaze.

Inocentstvo.

Revolucija kmetov in delavcev na Bolgarskem ni zadušena; boji se nadaljujejo.

Nemčija se pripravlja na civilno vojno. Kapitulacija v Poruhruju pride danes ali jutri.

Zvezniška komisija je dognala, da Grki niso krivi umora italijanskih komisarjev. Italija ne dobi odškodnine.

110 rudarjev ubitih valed eksplozije na Poljakem.

UNIJSKI VODITELJ IŠČE SKEDE!

Stavkajoči tiskarji v New Yorku lažani od predsednika lastne unije.

STAVKA SE NADALJUJE.

New York, N. Y. — Člani krajevne unije tiskarjev št. 25 ostanejo na štrajku, čeprav lastniki velikih dnevnikov, ki so prisadeti, naznanjajo, da je stavka končana — in čeprav je George H. Berry, predsednik mednarodne unije tiskarskih delavcev, izjavil v nedeljo, da on prekine tiskarje za izdajanje velikih dnevnikov, kakor pojde tudi v Kanado ponje.

Berry je skliceval shod stavkajočih tiskarjev v nedeljo popoldne z namenom, da jim naznanj, da je on sklenil pogodbo zanje z lastniki velikih dnevnikov. Stavkari so ga izsivigali in zapustili dvorano, kakor je Berry naznanil pranim stolom, da on še poskrbi, da bodo besedami to pomeni, da bo predsednik mednarodne unije tiskarskih delavcev, ki naj vzamejo mesta članov lastne unije!

Berry se je očitno postavil na stran delodajalcev. Njegov izgovor je, da so tiskarji zastavkali brez njegovega dovoljenja. Ker pa je stavka le prišla, jo je Berry izkoristil v toliko, da je obljubil izdajateljem časopisov, da jim prekrši unije tiskarje iz drugih mest, če podpišejo s njim pogodbo. Izdajatelji so bili dali pogodbo in Berry je potem začel boj s stavkari. Ker so niso na njegov poziv hoteli vrniti na delo, jih je obvestil, da so izključeni in da se ustanovi nova unija v New Yorku. Koncem konca je Berry obtožil voditelje stavke, da so boljševidni, ki bi radi sovjetizirali tiskarne!

David Simons, predsednik stavkajoče unije, je dejal, da unija ni krivila ustave mednarodne unije, morala pa je nekaj storiti, ko se lastniki časopisov niso hoteli zmeniti, da bi bili sklenili novo pogodbo s krajšim delavnikom, ko je stara pogodba potekla 1. septembra.

Stavka se nadaljuje. Veliki dnevniki še vedno izhajajo v enem samem listu skróene forme. Stavkari pomagajo delavskemu dnevniku "Call", ki zdaj izhaja v zelo povečani obliki. Vsi drugi časopisi, ki niso vključeni v Zvezi izdajateljev, so podpisali novo pogodbo s unijo, katere daje tiskarjem šest dolarjev tedenskega povzika.

Španski diktator meče uradnike na cesto.

Madrid, 24. sept. — General Primorivera, predsednik direktorata, ki zdaj vlada Španijo, je ukazal odločiti 12.000 civilnih namočenecov.

General Aispura, ki je bil poslan v Maroko, je pričel reorganizirati armado na fronti. O položaju na bojišču ni nobenih poročil.

Diktator je odredil, da se tatovi s roparji kamojujejo s smrtjo. Tri roparje v Tarragoni so že ustrelili drugi dan po objavi.

NAJMANJ ŠE 5 LET JE TREBA ZA OMILJE- NJE PROH. POSTAVE.

Osemnajsti amandament ostane v zvezni ustavi, ali da se ga pa toliko omiliti, da bo dovoljeno pivo in lahka vino.

V VRSTAH NEWYORSKIH MO- KRAČEV JE PRIŠLO DO RAZ- CEPITVE.

New York, N. Y. — Osemnajsti amandament ostane v zvezni ustavi. Lahko se bo dalo doseči omilitev Volsteadove postave v toliko, da bo dopuščeno izdelovati pivo in lahka vina, ali za doslej tega smotra bo treba najmanj še pet let trdega boja.

Tako je mnenje med voditelji newyorške organizacije, ki je najhujša nasprotnica prohibicijskega režima v tem delu naše dežele in mogočna zagovornica Smithovega predloga, po katerem naj bi bilo dovoljeno izdelovati in prodajati vino in pivo.

Sfalsificirani newyorški mokrščev, češ, da se ne da odpraviti osemnajstega amandamenta, in da se je nespametno potegovati za kaj drugega kakor za omiljenje Volsteadove postave, je dalo povod razdoru v protiprohibicijskih vrstah. Newyorški oddelek zveze proti prohibiciji amandamentu se je odedpil od organizacije ter si ustanovil neodvisno društvo pod imenom "Moderation League."

Eden glavnih razlogov, zakaj so se raskopili newyorški mokrščev, od splošne narodne organizacije, je njeno ime in njen končni cilj. Dočim se sasedaj predvsem poteguje za omiljenje Volsteadove postave, je končni cilj te organizacije prekliti osemnajstega amandamenta.

Va sednji smoter bolj škoduje organizaciji, kakor pa ji koristi. Tako menijo organizatorji nove mokrške lige.

Newyorški mokrščev so prebili kampanjo v letu 1922, kot divja zveza proti prohibiciji amandamentu ter jo dokončali z izgubo. Pritožili so se, da ne morejo nabrati zadosti denarja, niti ne dobiti splošnega podpiranja, dokler je končni cilj te kampanje prekliti osemnajstega amandamenta. Mnogi vplivni moške, ki so se nagibali na suhaško stran, so sedaj obljubili, da se hočejo pridružiti novi ligi ter se potegovati za omiljenje Volsteadove postave.

Tako so se newyorški mokrščev razcepili, prevzeli glavni stani protiprohibicijske zveze ter razvili novo zastavo. Cilje nove organizacije so podobni onim "Lige u stavne syobode" v Massachusettsu. Njeni cilji se omejujejo le na potegovanje za omiljenje Volsteadove postave, ki bodi toliko izpremenjena, da bo dovoljeno pivo in vino. Organizatorji nove lige so James Speyer, Martin Vogel, George Zabrickie, E. N. Brown, John G. Agar, James A. (Dalje na 3. strani.)

Italija ne dobi od- škodnine.

Zvezniška komisija je dognala, da je Grčija nedolžna, kar se tiče janinskega umora.

London, 24. sept. — Iz Janine na Grškem poročajo, da je komisija poslaniškega sveta, ki je končala preiskavo umora italijanskih razmejitenih komisarjev, dognala, da Grčija ni kriva. Komisija je tudi izjavila v svojem poročilu, da Grčiji ni treba plačati zahtevane odškodnine Italiji. Svet poslankov v Parizu bo razpravljal o poročilu v torek. Italijanski član komisije ni podpisal poročila. Vest je povzročila v Londonu veliko senzacijo.

Atene, Grčija, 24. sept. — Tu se je raznesla novica, da je Italija odgodila izpraznitev Krfa. Italijansko brodogrje pred Krkom je bilo večeraj pojačano s štirimi krifarkami. Trije italijanski eroplani so krožili nad Krkom in sosednji ma otokoma Paxos in Antipaxos. Italijani so zadnji teden uvedli svoje poštno znamke na okupiranih otokih.

NAPREDNIH DELAVCEV V AMERIKI JE VEDNO VEČ.

Los Angeles, Cal. — (Feder. Press.) — Centralni delavski svet, ki predstavlja strokovno organizacijo v Los Angelesu, je sprejel resolucijo, ki je naslovljena na Kalifornijsko delavsko federacijo in Ameriško delavsko federacijo in zahteva, naj se zavzre stara taktika glede nadstrankarske politične akcije in federacija naj se izroči za organiziranje nove ali podpiranje katerekoli že obstoječe samostojne politične stranke delavcev in farmerjev v Združenih državah.

NEMŠKA VLADA SE PRIPRAVLJA NA CI- VILNO VOJNO.

Kapitulacija pride danes ali jutri in Stresemann je mobiliziral vse dovoljne sile.

CIVILNA VOJNA V ŠLEZJI.

Berlin, 24. sept. — Vlada je večeraj naredila dva državita zaključka, kakor se poroča iz uradnih virov. Prvi zaključek je, da se izda vsadna proklamacija, ki naznanj namakemu ljudstvu konec pasivne geselence v Poruhruju in brezposelno kapitulacijo pred Francoski proklamacija bo izdana v torek ali sredo. Drugi sklep je, da se istočasno razglasi obsešno stanje po vsej Nemčiji. Vlada zagrozi fašistom na desni in komunistom na levi, da ji je narodna gards zvesta in vseh 100.000 moč garde, kolikor ji dovoljuje versajlaka pogodba, je pripravljenih potlačiti revoluto, da naj pride s to ali ona stanje.

Stresemann jutri predloži oha zaključka ministrskim predsednikom osemnajstih federaliziranih držav nemške republike, ki se sestanejo v Berlinu na poziv predsednika Eberta. Ker sta oha zaključke tako velike važnosti, da od njih zavist uoda Nemčije, ju centralna vlada izvede le s dovoljenjem predsednikov posameznih nemških držav.

V razglasu, ki naznanj, da se je Nemčija podala Franciji, bo rečeno, da so vse odredbe glede pasivne resistance razveljavljene in prebivalci Poruhruja naj se odsej pokore odredbam francoskih oblasti. Kot je razvidno, je kapitulacija brezpogojna. Francoska vlada ni obljubila niti toliko, da izpusti iz zaporov aretirane Nemci in dovoli izgnanim Poruhreanom vrnitev domov. Nemška vlada izjavi v proklamaciji, da ima Nemčija pravice dobiti amnestijo od Francije za vse Nemce, ki so bili izgnani iz Poruhruja.

Medtem se pa zbirajo sivi oblaki nad Nemčijo. Na Bavarskem se zbirajo fašisti in očitno groze z revolucijo in odpadom od Nemčije, na Saškem in v Thuringiji pa mobilizirajo komunisti svoje sile.

Včeraj je bila ponovna bitka med delavci in policijo v Dresdenu. V Šleziji je civilna vojna med delavci in kmeti. Komunisti, ki so okupirali več trgov in mest, so organizirali proletarske življene komisije, ki imajo nalogo pobrati živila kmetom, ako kmetje takoj ne znižajo cen za polovico. Kmetje so se oborožili in izjavili, da ne bodo več vodili živila na trg. Nato so delavci poslali močne oddelke s tovornimi avtomobili na kmete, kjer so začeli pleniti živež.

Položaj v splošnem je skrajno kritičen.

110 mrtvih v rudniku na Poljakem.

Variava, 24. sept. — Stodeset rudarjev je izgubilo življenje v eksploziji, ki se je pripetila v soboto v premogovniku Redenu pri Jombrovki. Petdeset trupel so prinesli na površje. Razstrelbi je sledil požar, zato ni upanja, da je kateri rudar ostal živ pod zemljo.

Nov potres v Perziji.

Simla, Indija, 24. sept. — V Kermansu, Perzija, je bil večeraj zelo močan potres. Prvi sunek je trajal dve minuti, kakor se je zemlja stresla še štirikrat v teku poldruga ure.

REVOLUCIJA V BOL- GARIJI ŠE TRAJA.

Velika kmetsko-delavska armada se bliža Sofiji. Diktator Cankov je dal postreliti ujetnike. Ententa pomaga diktatorju; dovolila mu je, da lahko organizira civilno milico za potlačanje vstaje. Mnoga mesta v rokah revolucionarjev. V Belgradu vidijo čisto kmet-sko protirevolucijo v vataji.

Belgrad, Jugoslavija, 24. sept. — Iz Caribroda je prišla danes vest, da je bolgarska vlada pred padcem.

Jugoslavija je koncentrirala dve diviziji vojskva na južni meji.

London, 24. sept. — Reuterjeva depeša iz Sofije sporoča, da je medzavemniška vojaška kontrolna komisija v Sofiji dovolila Cankovu, da lahko organizira začasno civilno milico za potlačanje revolucije kmetov in delavcev.

Druga vest, katero je prejela Central News preko Pariza, se glasi, da je Cankov dal postreliti 200 komunistov, ki so se nahajali v zaporih.

Reuter dalje poroča, da je bilo 70 revolucionarjev ubitih v Novi Zagori in Tohrhanu, kjer so se vršili krvavi boji v petek in soboto. Komunisti so oklicali sovjetsko republiko v Kasanliku, kmalu nato so pa prikle tja vojaške čete in zadušile revoluto.

Pariz, 24. sept. — Havasov poročevalce javlja iz Sofije, da se revolucija v Bolgariji razširja. Okrog stotiseč kmetov in delavcev, ki so večinoma dobro oboroženi, se bliža glavnemu mestu.

Cankovovi ministri so zborovali vso noč med soboto in nedeljo; kralj Boris je predsedoval. Vlada je zaključila, da se parlament — ki se ni zboroval, odkar je bil izvoljen na čena Stambullijskega — takoj raspusti in v prihodnjem novembru se vrne volitve za novo sobranje. Drugi sklep je bil, da se razglasi obsešno stanje po vsej deželi.

V vseh bolgarskih krajih ob jugoslovanski meji je veliko rebelno gibanje. Bolgarska vlada poroča, da je rebelno gibanje vedel kmetstvo, ki ga vodijo prijatelji umorjenega Stambullijskega, ampak utajiti se ne da, da so se komunisti pridružili revoluti in razglasili generalni štrajk po vsej Bolgariji.

Belgrad, Jugoslavija, 24. sept. — Protirevolucija kmetov v Bolgariji narašča. V mestih in vaseh ob srbski meji so bili nabiti plakati, ki pozivajo ljudstvo, naj se dvigne proti morilnemu Cankovu in krvičejnemu kralju. V kolikor je jugoslovanska vlada informirana, je rebelno gibanje čisto kmetstvo in nima nič skupnega s komunistom.

Sofija je pod obsešnim stanjem, cenzura je ostra in poneš morajo biti ulice prazne. Bolgarska vlada je menda najela komitase ob macedonski meji, da ji pomagajo zatreti revoluto. "Orasna garda", kakor se imenuje kmetška armada, je okupirala Vidin, Belogradik in Lompalanko ob Donavi. V Perniku je stavka premogarjev.

Poročila iz Caribroda se glase, da sta se dva vojaška polka pridružila kmetom. Belgradska vlada opazuje z velikim zanimanjem dogodke na Bolgarskem. Zdi se, da vlada rada videla, da pride Stambullijskijeva stranka zopet na krmilo, ker je naklonjena srbski politiki v Makedoniji.

Srbske čete se še vedno nahajajo v glavnih postojankah ob bolgarski meji.

Zaprti irski revolucionarji v gla- dovni stavki.

Dublin, 24. sept. — Osem republikanskih jetnikov je bilo večeraj izpuščenih iz trdnjavske ječe Mount Joy, ko so bil teden dni v gladovni stavki. Med izpuščenimi je tudi Dan Breen, prejšnji vrhovni poveljnik irske rebelne armade, ki je bil zaprt od zadnje spomlad.

PREMIER.

Chicago in okolica: V sredo neoblačno, najbrž deževno. Temperatura v zadnjih 24 urah: Najvišja 72, najnižja 63. Sonce izide ob 6:39, zaide ob 6:45.

JUGOSLAVIJA SE JE OD- REKLA REKI?

Trst, 24. sept. — Vesti, ki so dospelo sem, se glase, da je Jugoslavija pri volji sprejeti aneksijsko Reke po Italiji, ako želi suverenstvo čez Kraljevico.

VEŠČAKI ZA VLADNO NADZORSTVO PRE- MOGOVNE INDUSTRIJE.

Zvezna premogovna komisija predlaga novo vladno ustanovo, ki bi naj bila podobna meddržavni trgovski komisiji.

NOVA KOMISIJA BI IMELA POPOLNO NADZORSTVO NAD CENNAMI IN RAZDELJEVA- NJEJEM.

Washington, D. C. — Zvezna premogovna komisija, ki jo je nastavil kongres pred več kakor enim letom, predlaga v svojem končnem poročilu vladno nadzorstvo premogovne industrije. Komisija bi ustvarjala vladno kontrolo nad premogovno industrijo kot oddelek meddržavne trgovske komisije, ki se sedaj peša edino za šelanskiimi zadeva mi.

Nanovo predlagana premogovna komisija bi imela poleg drugih pravo tudi oblast uravnati in podaljševati licence premogovnim lastnikom, raspečevalcem in prekupčevalcem. Spojevanje kompanij mehkega premoga bi ta nova komisija pospeševala na podlagi finančnih akcij, ki bi jih morala odobriti vlada.

V poročilu je priporočen davek na izredek dobiček antracitnih lastnikov. Na ta način bi se dalo preprečiti pretirano visoke cene trdemu premogu.

Premogovna komisija je prenehala obstojati v soboto popolno, kakor to določa kongresni akt, v širši smislu je bila komisija poklicana v življenje. Nekaj dodatnih podatkov o premogovnem problemu bo objavljenih tekom tega tedna. Sedanje poročilo se na široko peša s splošnim vprašanjem o ureditvi premogovne industrije.

Kakor menijo člani premogovne komisije, bodo sodna oblasti potrdile predlagano legislacijo, čeprav je nekaj dvoma o postavnosti nekaterih točk. Komisija predlaga, naj bi se vladno nadzorstvo naslanjalo na kongresno oblast nad meddržavno trgovino. Lastniki, raspečevalci in vsi drugi, ki žele prodajati premog v meddržavni trgovini, morajo imeti licence. Komisija priznava, da ne more svetska vlada nadzorovati premogovnega razdeljevanja po občinah.

Komitajski člani ne verjamejo, da bi najvišje sodišče smatralo premogovno industrijo za šlato zasebno zadevo, kakor je bilo to določeno v nekem kansatkem sodnem pravoreku.

Komisija pravi, da vključuje trgovska uredba v premogovni industriji med državami pravico, vedeti, koliko stane produkcija, nadalje, ali so podatki o dobavi pravilni, ali ne, in tudi to, kakšne so delavske razmere in plače med premogarji.

Premogovna komisija predlaga, naj geološki urad še nadalje zbira podatke glede premogovne produkcije, nadalje, da naj se rudniški urad še nadalje peša v vprašanji, ki se tičejo varnosti po premogovnikih in pa premogove kakovosti. Za vprašanje glede delavskih razmer med premogarji. (Dalje na 3. strani.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vračaja.

Narodna: Zedinjena država (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vsa, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2667-69 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v objavi: n. pr. (Avgusta 31-23) poleg valnega imena na naslovu pomeni da vain je s tem davcom potekla naročnina. Ponovila jo praviloma, da se vam ne natvri list.

SLIKE IZ NASELBIN.

Randall, Ohio. — Par let je preteklo, odkar ni bilo nič alikati iste male in precej razširjene slovenske naselbine. Tudi to pot nimam poročati kaj posebnega o napredku, ker kraj ni ugoden, da bi mogla slovenska naselbina uspevati in rasti.

Tu obstoja slovensko podporno društvo št. 93 S. N. P. J. že petnajst let. Člani tega društva so povedli vsi tu stanovalci Sloveni in Hrvatje. Dne 10. septembra je društvo zopet izgubilo enega izmed svojih članov, namreč brata Josefa Zupančiča, v starosti 45 let. Izgubil je življenje za ranami, prizadetimi mu od samokresa njegovega zeta. Nepridiprav je prišel v ta kraj kot uslužbenec pri konjih, namenjenih za dirko ter se s časom seznanil s hčerko tmenjenega rojaka. Radi prijame in prikupljive zunanjo, sta oče in mati dovolila 16 letni hčeri, da ga poroči. Skupno življenje nekaj mesecev pa je pokazalo, da je set razvajenega snajha in je tudi zanemarjal svojo dolžnost kot zakoniti mož, da bi si ustanovil kako eksistenco za bodočnost. Mlada žena ga je pustila in se vrnila k staršem ter viloča tožbo za ločitev zakona. Mož pa ji je vedno prigovarjal, naj se vrne, da bi tako morali njeni starši vzdrževati še njega pri že itak številni ostali družini.

Na večer dne osmega septembra se je oglasil s tako zahtevo in bil svede zavrnjen. Vrnil se je bolj pozno v noč, nakar se je vnel prepri. Oče mu je hotel pokazati vrata, a pri tem ga je set napadel s nekim železnim predmetom in oddal nanj tri strele iz samokresa. Zadel ga je v drobovje in pijuša ter noge. Težko ranjen je bil takoj prepeljan v bolnišnico v Cleveland, kjer so mu zdravniki akumali rešiti življenje, a zaman. Podlegel je ranam ter izdihnil življenje dne 10. septembra popoldne. Morilec je v temi izgubil ter se polotil še ni posrečilo, da bi ga prijel.

Pokojnik je bil mirnega značaja in jako pridlen delavec v svoji stroki kot tesar in mizar. Mnogo stanovanj stoji v naselbini, katere je on postavil v zadnjih desetih letih. Naselbina ga bo zelo težko pogrešala v tem oziru.

Pogreb se je vršil dne 18. septembra v spremstvu sobratov in sester društva "Zarja svobode", št. 93 po cerkvenih obredih na Calvary pokopališče. Pokojnik zapušta žalnogo vdovo, četvero nepreskrbljenih otrok od 3 do 14 let, odrasle hčere in brata v Clevelandu. O. Doma je bil iz občine Sv. Mihael pri Novem mestu na Dolenjskem. V tem kraju je živel 21 let. Blag mu bodi spomin.

Ta povsem žalostna tragedija v družini naj služi v svarilo starišem, ki so preveč lahkomišljeni in oddajo svojo hčer v zakon Slovku, o katerega značaju niso poučeni.

Članom in članicam društva "Zarja svobode" št. 93 priporočam, da se s večjo vneom in številčje udeležujejo društvenih sej.

Bratki pozdrav članstva S. N. P. J. — John Daničić.

Barberton, O. — Omika versko blaznega fanatika "Dragonarja." — Večkrat sem že omenil, da ni večjih hinaveev in obrekovaleev, kot so versko blazni ljudje. Tem siromakom na duhu ni nobena laž preumazana, nobeno obrekovanje preostudno, ako se s njimi škoduje kateremu rojaku, ki je naprednega mišljenja.

Zdi se, da jim te vrste blato ne zadostuje več zadnje čase, kajti zadnje čase so prišli v navado tudi napadi iz zasede. Ta navada se je pričela širiti zadnje čase v tukajšnji fari sv. "Johancee".

Prvi se je pričel posluževati tega novega sredstva "Dragonar". Njemu se to zdi lepa "katoliška" čednost. Naš Miha pa nima le te navade, ampak se ga tudi drži še neka druga čednost, katero imenuje čistost. Vsako leto gre "Dragonar" k prišljeni spovedi, da se "očisti" grehov. Kajti on je član društva, ki še danes v stoletju premoga in jekla sili svoje člane, da se morajo vsako leto enkrat očistiti svojih grehov. Miha se smatra za vzornega katoličana in tako napravi noznanje škienje saj enkrat v letu.

Kar se tiče njegovega zunanja čednosti, pa Miha poje drugo pesem. In zdi se, da ni velik prijatelj vode in mila. Drugače je pa edeninsti Miha: tjutraj, opoldne in svečer. Kdo ga dobro ne pozna, tudi ne ve, h kateremu plemenu pripada, malajskemu, zamorakemu ali belopoltnemu. To je kratak opis junaka, katerega dejanje hočem opisati podrobneje.

Bilo je dne desetega avgusta. Bila je pozna ura, kajti ura je bila že polnoč. Jas in moja družina smo odšli iz zidavne k počitku. Kar nekdo potrka na vrata moje stanovanja in me prične klicati po imenu. Posnal sem rojaka po glas in hitel sem odpirat. Vprašal sem rojaka, kaj ga je prišlo ob tako pozni uri k meni. Rojaki mi je odgovoril: "Kar ti povem, je čista resnica in gola resnica in želim, da greš s menoj na polje." Na to mi je povedal, kako ga je "avstrijski dragonar" napadel iz zasede, ko se je vračal domov od prijatelja na Brady Ave. Čakal ga je v gosdiu ob cestli s koso v roki. Rojaki je dejal, da še ni doživel kaj takega v Ameriki. Ker je bil brez vsakega orožja, se je napotil k meni, da pozovem policijsko pomoč.

Povedal sem rojaku, da je umazani "Dragonar" tako malo vreden v mojih očeh, da ni treba po noči hoditi na policijsko postajo, ampak cela afera naj se pusti na miru do jutraj, nakar se Mihoovo dejanje naznani na pristojnem mestu.

Ko ava komaj ismenjala te besede, se prikaže "junaki" Miha s koso v roki in se ustavi ob uhođu na stranski hodnik. Tu je pričel klicati rojaka na korajšo in pri tem ga je smerjal s raznimi imeni, ki so v navadi le v najslabših slovenskih nižinah. Klicati je rojaka, naj pride ne osto in mu grozil, da ga ubije. Odekal mu bo glavo itd.

Kaj bi sledilo, ako bi izstavljal rojaki imel orožje, da se ubrani takega pobojnikega napada ponoči, lahko vsakdo ugan.

Ravno tako se ima Miha zahvaliti dobrosočnosti rojaka, da se zadeva ni reševala na okrajnem sodišču v Akronu, ampak Mihoova olika se bo pretresala v Barbertonu.

In zakaj je bil ta napad izvršen?

Nekod sem poročal, da mi je Miha izposodil konja pri nekem rojaku, da je predstavljal "avstrijskega dragonarja". To pot si je Miha izposodil koso pri nekem rojaku. Ko je šel domov, se je ustavil pri nekem rojaku na Brady Ave. K omenjenemu rojaku pa pride tudi kasneje napadeni rojaki J. B. Takoj ob vetopu je Miha slednjega nahnul s pijanecem. Rojaki mu je odgovoril, da on ni pijanec, pač pa je Miha. On ni bil še nikdar zaradi pijanosti zaprt, Miha pa že večkrat. In sicer tolikokrat, da ne ve niti števila. Ta resnica, katero je rojaki J. B. zaludal "Dragonarju" v obraz, je njega tako spekla, da je "Dragonar" kasneje nanj čakal s koso v roki, da doprineše krvavo daritev.

Ako bi napreden rojaki storil kaj takega, tedaj bi v taboru pobožnikov kričali na ves glas: Glejte ga brezverca, zapustil je boga, pa postaja morivec in ubijavec." Ako pa veraki fanatik izvrši tako dejanje, tedaj pobožniki molče, ali pa k večjem pravijo, da ga je sam hudobec skušal zapeljati v greh. Spoved sveda očisti vse, "ofer" pa tudi. Kakršna je uloga, taki so pa igralci. — Martin Železnikar.

Jordanville, N. Y. — Prišel je nalivati dež, jas pa premišljevali, katerega dela se najprvo lotim. Najprvo sem predlital naj Prosveto, na to pa pričenem misliti: "Kaj bi bilo, ako bi nekaj napisal!" Prav razločno vidim, kako se gode krivice, kako je Glas N. postavil našega rojaka v slabo luč, ker se bojuje za svoje in delavske pravice. Mislim, da bi Glas N. najraje še Prosveto razgrizel. Zdi se mi nekako tako: Ko sem se nekoč pripravil, da napišem nekaj za Glas N., sem malo popačal papir, kar ni nič izrednega, ako piše težka in okorna delavčeva roka. In Glas N. mi naredi: — Pačka — Op.

Prav, nič se mi ne zdi čudno, ako kdo mene obrekuje. Ampak jaz pravim, naj obrekuje, kolikor mu drago, kajti ljudje me poznajo in moje delo tudi, zato obrekovanje ne bo nikdar izdalo pri ljudeh, ki me poznajo. Pe sednjih pa ne bom hodil.

Moje mnenje je, da kdor obrekuje svojega bližnjika in ga še od strani gleda in se mu posmejuje, je najpogostejše bitje pod solncem. — Ignac Šugali.

Marceline, Mo. — Iz te naselbine ni bilo že dolgo časa dopisa, za to hočem na kratko opisati tukajšnje razmere.

Z delom gre slaba. Od kar je bila zadnja stavka, ni dela, in se tudi ne ve, kdaj se s delom prične.

ne. To je izgled, kako podjetniki delajo s nami — trpinji, ki si moramo s takim delom slušiti svoj vsakdanji kruh. Podjetniki se ne briga, kaj počne delavčeva družina, saj on in njegovi svoji so siti in žive v razkožju.

Nekako šeststajst marecev je tak položaj. Podjetniki se seveda trudijo, da nas izvajajo pod stariimi pogoji. Motijo se! Akoravno nas mislijo z gladom pritisniti tako daleč, da bi sprejeli, kar nam ponujajo. Gospodje stoka jo in jokajo, da ne morejo toliko plačati, kot zahtevajo delavci, ker bi jim nič ne ostalo. Tudi take besede ne bodo dosegle uspeha pri delavcih, kajti delavcem je znano, kako visoki so dobički podjetnikov.

Tukaj sta prišla neki superintendent in neki "bos" s agitacijo, da naj damo vsak po nekaj dolarjev, pa bomo začeli takoj delati. Onadva že najdeta prodajalca za črni diamant. Dobili bomo obresti od denarja, od tone nam bi plačevali po 75 centov mesto po \$1.23.

Gospoda sta se opekla. Njun načrt se ni izvedel in se tudi ne bo, dokler bosta prihajala s takimi priporočili.

Zdaj se nič ne ve, kdaj prične s delom v rudnikih. Mogoče skupneje zopet nov načrt, da ujamejo rudarje. Ali trpinji ga ne bodo sprejeli, gospoda bodeta zastopni potratila čas za izdelovanje načrta, kajti rudarji niso tako neopetmetni, da sedajo na nerodno nastavljene limanice. Posdrav vsem zavednim delavcem v Ameriki. — Frank Kroll.

Zdaj se nič ne ve, kdaj prične s delom v rudnikih. Mogoče skupneje zopet nov načrt, da ujamejo rudarje. Ali trpinji ga ne bodo sprejeli, gospoda bodeta zastopni potratila čas za izdelovanje načrta, kajti rudarji niso tako neopetmetni, da sedajo na nerodno nastavljene limanice. Posdrav vsem zavednim delavcem v Ameriki. — Frank Kroll.

Zdaj se nič ne ve, kdaj prične s delom v rudnikih. Mogoče skupneje zopet nov načrt, da ujamejo rudarje. Ali trpinji ga ne bodo sprejeli, gospoda bodeta zastopni potratila čas za izdelovanje načrta, kajti rudarji niso tako neopetmetni, da sedajo na nerodno nastavljene limanice. Posdrav vsem zavednim delavcem v Ameriki. — Frank Kroll.

Zdaj se nič ne ve, kdaj prične s delom v rudnikih. Mogoče skupneje zopet nov načrt, da ujamejo rudarje. Ali trpinji ga ne bodo sprejeli, gospoda bodeta zastopni potratila čas za izdelovanje načrta, kajti rudarji niso tako neopetmetni, da sedajo na nerodno nastavljene limanice. Posdrav vsem zavednim delavcem v Ameriki. — Frank Kroll.

Zdaj se nič ne ve, kdaj prične s delom v rudnikih. Mogoče skupneje zopet nov načrt, da ujamejo rudarje. Ali trpinji ga ne bodo sprejeli, gospoda bodeta zastopni potratila čas za izdelovanje načrta, kajti rudarji niso tako neopetmetni, da sedajo na nerodno nastavljene limanice. Posdrav vsem zavednim delavcem v Ameriki. — Frank Kroll.

Na katoliškem shodu so se klerikali pogajali za vstop v vlado, vendar do definitivnih sklepov ni prišlo. Skoro gotovo bodo kmalu na vladi in se prejšnjih republikancev in še večjih avtomatistov postanejo pokorni kot kučki. Tudi Radifa so se pričeli otepati in slednjemu se tudi v Angliji ne godi preveč dobro kot se poroča.

Trboveljska stavka še vedno traja. Pretečeni teden je bil tudi izvršen atentat na elektrarno v Trboveljah, ki pa ni imel velikih posledic. Tudi v mariborski delavnici južne železnice stavkajo delavci in sicer radi čezurnega dela, ker so čez ur smeli delati le nekateri delci drugi pa ne. Vsi stroji so v obratu in delavci stoje pri njih, ne dela pa nihče.

Kot sem že preje omenil, bomo imeli pri nas zelo dobro letino. Čene pri hitu nekaj nazadujejo, iste je pri sladkorju, ki se je nekaj pocenil. ežliti je, da bi se draginja zmanjšala.

Pri sednjih občinskih volitvah v Srbiji so smagali skoro povsod radikalni. V svojih rokah imajo skoro dve tretjini občin. Ne šudimo se temu, ker vemo, kaj vse imajo na razpolago, ker so na vladi.

Radika bo vlada preganjala radi veleizdaje in mu bo vstop nazaj domov kratkoma prepovedala. Tudi sodili ga bodo v odsotnosti.

V Celju so prišli na sled velikega tihotapstva. Carinski uradnik Gruenwald je bil podkupljen od nekkih šikov, kateri so tihotapili s njegovo pomočjo saharin in cigaretni papir ter obleke. Njega kot tudi šike so zaprli.

Naj samostojnejši, katere vlada poslanec Pucelj, so se pridružil urbekim semljoradnikom. Dr. Vošnjak pa propagira novo "agrarno" stranko.

RAZSTRELIVO.

Kaj je razstrelivo ali eksploziv? Vsaka snov, ki se hitro razpusti in pri tem ustvari izredno veliko silo. Po načinu, po katerem se razstrelivo razpusti ali razkroji se zopet deli v razne razrede.

Razstrelivo je napravljeno iz raznih kemičnih sestavin, ki proizvedejo veliko množino plinov. Med razstrelivo spadajo smodnik, dinamit, razstrelivni bombaži, nitroglicerini itd.

Delavci, ki producirajo razna razstreliva v tovarnah, vrše izredno nevarno delo. Tovarne za razstrelivo in eksplozive se nahajajo navadno proč od mest in vasi na samotni in v gosdih, ker postoji nevarnost, da tovarna sleti v zrak, eksplozija pa lahko poškoduje bližnje mesto ali vas, ako se nahaja preblizu tovarne za izdelovanje razstreliva.

Mussolini diktira Italiji, ne pa svojem bratu.

Pariz, 24. sept. — Najpopularnejša oseba v Coucy-le-Chateauju blizu Nonmona je Italijan, ki je vpeljen pri rekonstrukciji razdejanih krajev. Njegovo ime je Mussolini in moč ne taj, da je brat diktatorja Italije, kateremu je precej podoben.

Na vprašanje, zakaj se ne vrne domov, kjer bi mu brat morda dal dobro službo, odgovarja Mussolini: "Italija se je dala Benitu, ni se pa poročila s vsjo Mussolinijevom familijo. Moj brat lahko zapoveduje vsej Italiji, nima pa toliko pljvica in ne moči, da bi komandiral meni."

Potres uničil veliko zalogo svile za Japoncem.

Osaka, Japonaka, 24. sept. — Okrog 70.000 sveževjv surove svile je bilo uničene v požaru v Jokohami, ki je sledil potresu 1. sept. Samo 3000 sveževjv svile je ostalo nepoškodovane. Škoda uničene svile se ceni na 78.000.000 jenov (preko 39 milijonov dolarjev).

Delavec brez delavčevega častija je kakor vojak brez puške.

RAD BI IZVEDEL.

kje se nahajajo moji trije bratanci po primku Fila, njih prva imena niso znana. Ime njih očeta je Tomaš Fila, rojen v vasi Sv. Leonard, (pri Gamanjdi gorah) pri Laškem Trgu (Markt Tiffar), na Štajerskem. Umrl je v Ameriki že leta 1908 in je zapustil svoj lastni dom in tri sinove. Ujjudno prošim člane in čitatelje lista, ako so komu znani njih naslovi ali naj to naznani, ako bodo pa naj sami čitali na oglas, naj nemudoma sporoče svoje naslove meni bratranec Joseph Fila. In sicer na naslov: John Jancić, P. O. Box 66, Fredericktown, Pa. (Wash. Co.) (Adv.)

VAŽNI FAKTI V POROČILU PREMOGOVE KOMISIJE.

Premogova komisija prikazuje s številkami v svojem poročilu, da produktijski stroški v rudnikih naraščajo v razmerju števila dni, ob katerih rudarji ne delajo v rudnikih, ker premogovniški podjetniki nimajo naročil. Z drugimi besedami to pomeni, da so produktijski stroški v rudnikih toliko višji, kolikor pogostejše dajejo premogovniški podjetniki rudarjem neprosto voljne počitnice. In to je razumljivo. Ako rudarji ne delajo v rudnikih in ne kopljejo v njih premoga in ga ne pošiljajo na svitlo, so vseeno tukaj stroški, da se rudniki ohranijo v dobrem stanju. Plačati je treba strojnike in kurjače, da proizvajajo paro in oskrbujejo parne stroje. Delavci pri sesalkah so tudi potrebni, da voda ne zalije rudnikov. Poleg njih delajo še drugi delavci, ki so absolutno potrebni, da se rudniki ohranijo v takem dobrem stanju, da rudarji lahko kopljejo premog, ko pridejo na delo.

Podjetniki so vedno in ob vsaki priliki naglašali, da so "visoke" rudarske mezde zakrivile podražitev premoga. Res se rudarjeva mezda vračuni k produktijskim stroškom, ampak povišanje rudarske mezde je podražilo premog v resnici prav za majhen drobes. Najbolj draži premog neredna produkcija, kar premogova komisija prikazuje s številkami.

Na pr. ako rudarji delajo šestnajst dni v mesecu in po štiri dni v tednu v rudniku, tedaj se produktijski stroški povišajo za osem do devet odstotkov. Ako se produkcija premoga omeji na dvanaest dni v mesecu in rudarji delajo le po tri dni v tednu, imajo pa neprosto voljne počitnice, tedaj se produkcija premoga podraži za eden in dvajset do pet in dvajset odstotkov. Kadar rudarji delajo le osem dni v mesecu in po dva dni v tednu, poskočijo produktijski stroški za osem in štirideset odstotkov. Ako je produkcija omejena le na štiri dni v mesecu ali na en dan v tednu, tedaj se produktijski stroški več ko podvojijo, kajti pomnože se za sto štiri do sta dvajset odstotkov.

Ali se dajo ti stroški znižati? Seveda se dajo in sicer na dva načina.

Prvi način je, da se zniža število delavnih ur, da se doseže bolj enakomerno obratovanje rudnikov. Sedaj delajo rudarji po osem ur na dan v rudnikih, v katerih delajo organizirani rudarji. Ako se osemurni delavnik akreči na šesturnega; tedaj se delo bolj enakomerno razdeli skozi vse leto kot pri osem ali večurnem delavniku.

Druga pot je, da se zapre tako veliko število rudnikov, kolikor zahteva potreba in interesi rednega obrata v rudnikih skozi vse leto.

Da se v resnici doseže enakomerno razdeljeno delo skozi vse leto, se je treba poslužiti obeh sredstev: znižanja dnevnih delavnih ur in znižanja števila rudnikov, iz katerih se spravlja premog na površje.

Podjetniki pa niso naklonjeni znižanju dnevnih delavnih ur, še manj pa, da se zapre rudniki, ki so odveč.

Da imamo preveč rudnikov odprtih je zakrivilo poželenje po hitrem obogatenu. Bizniški interesi, ki se niso pečali s produkcijo premoga, so videli, da premogovniški interesi bogate, pa so še sami poizkusili s produkcijo premoga, ko so bile razmere na trgu za premog ugodne. Pa tudi sami privatni premogovniški interesi so odpirali nove rudnike v drugih državah, ako so spoznali, da jim novi rudniki obetajo dobiček. Nekateri privatni premogovniški interesi imajo svoje rudnike v treh, štirih ali močje še v več državah. Medtem ko priznajo rudarsko organizacijo v eni državi, se ji v drugi državi ali okraju upirajo z vsemi svojimi močmi. Za to imajo sveda svoje razloge. Na pr. če v enem rudniku štrajkujejo delavci, tedaj kopljejo premog v rudniku, v katerem ni stavke. Tako jim je močje spraviti premog ob času pomanjkanja premoga po visokih cenah na trg, kar le pomnoži njih dobiček.

Take razmere, kot so sedaj v premogovniški industriji, ne morejo obstati, kajti način proizvodnje je anarhističen, po katerem zdaj producirajo premog. Anarhistični način produkcije pa podražuje premog in ljudstvo mora plačati visoko ceno za nezmožnost privatnih premogovniških interesov. Ako privatni premogovniški interesi ne marajo uravnati premogove produkcije v ljudskem interesu, tedaj je dolžnost kongresa, da sprejme potrebne postope za uravnavo premogove produkcije. Druga izhoda ni iz tega kaosa v premogovi produkciji.

NOVA KNJIGA! NOVA KNJIGA!

"Pater Malaventura" in "V kabaretu"

Spisal Zvonko A. Novak. Ilustracije narisal
Stanko Žeč.

Izdala in založila Književna matica S.N.P.J.

Povest iz življenja ameriških frančiškanov. To je prva slovenska knjiga v Ameriki, ki ima izvirne slike. Fina trda vezba. Stane \$1.50 + poštino vred. Rojaki, sezite po tej knjigi, ne bo vam šal!

Naročbe sprejema

Književna Matica S. N. P. J.
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Izpolnite, izrežite in pošljite na gornji naslov sledeči

NAROČILNI LISTEK.

Književna matica S. N. P. J.,
Chicago, Ill.

Tukaj pošljam \$1.50 za knjigo "Pater Malaventura" in "V kabaretu", katero mi pošljite takoj poštine prosto.

Ime

Naslov

(Opomba: S tem listkom je treba tudi poslati denar.)

O. Golar:

Cerkovnik in sveta Barbara.

(Konec.)

Stikala je pod pazduho svečenjcu, mahala z rokami in se naglo ozirala po klopi, na peč, po polici in skrinji. Obratila se je na levo in desno in vrtela glavo, da so se ji kratki, kot ogilje črni in po dimu smrdeči lasje usipali na čelo.

"Dajte, dajte za Juliko, za Saro —"

"Ali znaš moliti, baba!" je vprašal cerkovnik trdo in odločno.

"Znam, joj, znam po naše, kot eigani —"

Visoko je razpela in sklenila roke, vednili oči in ostala kakor zamaknjena.

"Po krščansko moli, ako znaš! Tam v kot pogledj in moli pred njo, ki so jo oslepili tvoji ljudje." "Joj, joj, koga so oslepili!" je

vprašala ciganka, prestrašenih in široko razprtih oči.

"Ali ne vidiš? Tam je sveta Barbara. Pa ti si druge vere, zato kar pojdi! Sveta Barbara ne mara tvoje molitve, ki si od tistih ljudi, ki so križali Jezusa in njej istaknili oči. Pojdi!"

Ciganka je gledala okoli in lakala, kje je tista, ki je oslepljena. Cerkovnik jo je prijel in potisnil akoli duri.

"Le pojdi in povej jim, ki so to storili, da ne bodo gledali božjega kraljestva, ampak bodo pahnjeni v notranje tamo, kjer je jok in škripanje z zobmi," je pristavil s pridigarским glasom.

Ko je odšla, je vzel pušpanovo vejico in je pokropil hišo s trikraljevo vodo. In na glas je molil litanije:

"Kriste, usmili se nas!"

III.

Cerkovnik na griču za vasjo je bila majhna in krita z lesenimi deščicami. Nizka in s starinskimi slikarji na stenah je imela samo en

oltarček za sveto Barbaro, h kateri so se zatekali stari kmetje, da jo poprosijo za srečno zadnjo uro.

"Kako je zdaj vse drugače in lepše," je dejala Maruša. "Ali se ti ne zdi, kakor bi se malo smehljala Barbara. Zares je bilo prav, da sva njun oltar spralila, in rože se ji tudi podajo. Saj je skoraj takšna kot bi šla na oheet, ali ne Andrej?" "Je vprašala. Stala je sredi cerkve in pogledala moža, ki si je brisal oči.

"Ne vem, ampak zdi se mi, da mi je pajčevina padla v oči. Kar naprej se mi ogizje in se pečejo me povrhu. Pa bi zares rad natanko videl. O, kajpak, že vidim! Smeje se, naravnost mene gleda in se smeje. Ta je pa lepša od najzine ubožice, ki je doma slepa."

"Jej, Andrej, pozno je že in mišava sva tukaj. Če pridejo eigani, saj nama baje odnese."

"Kar šla bova, kar šla," je dejal cerkovnik. "Doma pa zopet lahko malo preberš od svetnice, saj je tako lepo branje. In danes se spodobijo, danes. Nedelja je in prav je, da ji damo čast."

"Kje sem že nehala!" je vprašala Sena Maruša in vzela bukve v roke, ko sta že sedela doma za mizo.

"Tam no, kjer se bere o tistem poglavarju —"

"Tam, tam — čakaj — Poglavar Marci-jan pa ji je dal vsa oblačila potegniti z života in tako sleheno je ukazal skozi vse ulice mesta gnati."

"Kako si že rekla!" je je prešinil cerkovnik. "A Barbari se jo to primerilo!"

"Seveda, saj o njej berem. — K Bogu se je tedaj obrnila in ga v ponižnosti prosila, naj ji da oblačila, da ne bo nečisto poželjivim očem nevernikov v zasramovanje. In glej, čudež!"

"Ha, čudež! Tisto preberi, le natanko in vse o čudežu!"

"In glej, čudež! Čudovita bliskoba je zdajci ves njen život v podobi belega oblačila obdala in jo rešila vsa zasramovanja —"

"O, Maruša, tako bom še videl ko riba, saj Barbara zna delati čudeže, in dobro je, da sem se k njej zatekel in jo vzel pod streho. Le

naprej beri, ali pa poišči tam, kjer se bere o njeni smrti —"

"Ker pa je očito — ur, tukaj ni —"

"Naprej, malo naprej bo," je dejal cerkovnik, ki je znal skoraj na pamet cele bukve.

"Že imam," je rekla Maruša. "Kakor ne-dolžno jagnjece" je pokleknila, veselo odkrila svoj vrat in podala glavo očetu katekumenu se je od krivičnega veselja roka tresla, ko je meč zasuknil in lastni hčeri glavo odsekal."

"Oh, ti krvolok, ti rabelj," je srdito zakričal cerkovnik. "Takšni ljudje so bili na svetu, in celo lastni oči!"

Iz oči so mu tekale solze, se svetile in tekale po licih.

"Saj sem ti rekel, Maruša, da se bo zgodil čudež," je dejal drugo jutro cerkovnik Andrej. "Jaz ti vse vidim, četudi se danes nekako noče napraviti dan."

Maruša je osupla gledala in poslušala moža. Kako le govori, si je mislila. Saj je že minila ompa, in solnce je že zdavnaj izšlo, čeprav je skrito za oblaki.

"Ti pa si smeraj dvomila, vernica, z glavo si zmajevala noli zaupala sveti Barbari. Zdaj vidiva oba. Le pogledj noli oči, popolnoma so zrasle in zaslepljene, kot da se jih ni nikoli taknili železo. Ali ni to očiten čudež!"

Zena se je žalostno smehljala, kaj njen mož Andrej je ogledoval podoba svojega patrona in kralja njegov obraz.

"Le dobro pogledj, kako so le in čiste oči naše Barbare. Zdaj divja oba enako dobro."

"Enako dobro," je vzdihnila ona. Vedela je, da je njen mož popolnoma slep.

Porost "Jimmie Higgins" igralo dušo ameriškega proletariata ob časi velike vojne. Dobi pri Književni matrici S. N. P. J.

NAROČITE

Klobase in čisto pridelane mesne jedi s hickory žarom in polnoma iz čistih in vseh dom politično pravega žita. Narodna pridelnica Money Co. BAJT & LIPOLD, Naylor, Mo.

Med dvema stoloma.

JOSIP JURČIC.

VII.

Na Pridanovem domu ne najde "strica" Pridana, pač pa njega hčerko Tončko, in ta mu je že ljubša. Baš grah je luščila za očetovo prikuho. In do ušes je zardela, ko jo je Nikolaj pri tem delu zasačil in ni videla, kaj bi rekla, zato je luščila dalje. Nikolaj je zavoljo te nje zadregel tudi v zadrego prišel, ni vedel, kje bi povzel spet kaj za pogovor, in bilo mu je, kakor bi se moral nekako sramovati pred Tončko.

"Ali si me snodiš spet, ko sem te klical?" jo vpraša in se nasloni na mizo s pričakujočim pogledom vanjo.

"Kdaj?"

"Snodi, ko sem se vozil mimo, sem te zaklical. Tudi ti mišliš, da si ti pri oknu."

Deklica se nasmehe in zardi.

"Ti ne veš, kakor močno si se spremenila, kar te nisem videl," ji dalje razklada Nikolaj prifigajoč cigaro.

"Ti si se tudi," odgovori ona in ga pride z očmi napol skrivaj z enim pogledom pogledat.

"Zrasla si in lepa si res, da sama ne veš, kako. Le v zrcalo se pogledj, če ne verjameš," de-je on in krepko vali dim iz ust.

"Beži, beži!" zavrača ona in se zardi zopet.

"Če je za resnica, zakaj bi ti ne rekel tega, osebno ker sva še v rodu."

"Ko si prišel, si nisem upala te precej tikati. Če bodiš pa tako govoril..."

"No kaj? Vendar me ne začneš vikati? Ti, to bi ti jaz jako slovesno prepovedal! Rajši bi se razpri s teboj."

"Res?"

"Prav res!"

"Teda se rad prepriš?"

"S teboj bi se že nered, s teboj bi se menda ne mogel?"

"Vidiš, menda" praviš: gotovo ni!"

"Ne, gotovo je," zatrjuje on in s prstom popel otresa s cigare. Ona ga z velikimi plavimi očmi pogleda in hiti luščiti. Razgovor ni šel dalje. Oba sta mislila, oba najbrž ne posebno globokih misli.

"Ali si predpustom kaj plesala?" jo vpraša dalje.

"Niš!" odgovori ona važno. "Kje pa? Tukaj pri nas ni za mene, v mesto me oče ne bi pustil, in tudi ne veselje me."

"Snubečev si pa gotovo že imela kaj?"

"Čemu mi bodo?"

"Da bi te eden odvedel na svoj dom. Glej, zdaj ko te zopet pred sabo vidim, mislim, da bi se tudi o tebi že lahko pelo."

"Dokaj je baronov snubi?"

Trije iz dežele laške,

Trije iz dežele nemške,

Trije s štajerske in kránjske.

"Veš li, odkod so ti verzi?"

"Da bi tega ne vedela?"

"No!"

yhtobnzmkz shrdlu taoin hrdlumápyphrdluuupup

"Is Prešerna."

"Že res! Ali ga imaš sama?"

"Glej, kako si pozabljen, že ne veš, da si mi ga ti dal in s irekel, da si ga nalašč..."

"Aj, zdaj se spominjam. Nalašč zate sem ga bil vezati dal v narodnih barvah z zlatim obrezkom. To me je pa sram, da sem bil pozabil. Ne hodi huđa, odlej ne pozabim ničesar enakega, kar se tebe tiče."

Deklica vsitane, pobere naglo svoj pletarek in zbeži rekoč:

"Pojdi, ne govori mi, kar res ni!"

Nekaj hipov je bil Nikolaj sam in je gledal s slabo zavestjo v sru, da je deklico razlital ter s srnom pred samim seboj, da je s svojim odkritostno miljenim govorjenjem tako noredu in nesrečen.

A takoj se je mogel utolažiti, ker za nekaj trenutkov se vrne Tonka in se oddaleč z veseljem glasom in jasnim obrazom, ki je pričel, da je vsa samera že pozabljena, kliče:

"Veš li, kaj sem jaz od tvojega očeta doblila?"

"Kaj?"

"Tvojo fotografijo."

In dalje si po tej naši karakteristiki obeh mladih ljudi lahko ostroumni in premišljivi bralci njihove razgovore misli sam. Onadva sta menila, da so važni, ker deklica je ves dan in celo po noči s sladkim uštem premišljala to in ono, kar je rekla, njemu pa je dekličin glas naredil takov

vtisk, da ga je vedno in vedno še silil, tudi, ko je bil odšel strani.

VIII.

Sedaj bi bil Nikolaj imel priliko, pokazati, kaj se je učil. Svetoval je očetu pri poljedelstvu in gospodarstvu in to z zboljanje in preinačanje, pripovedoval mu, kako bi se to in to dalo po "racionalnih načelih" poskušati. Stari ga je poslušal, ali navadno z glavo zmajal in dejal:

"To je vse vkup nič. In ko bi tudi bilo, dokler sem jaz gospodar, bode tako, kakor je bilo. Kadar bodi ti, ravnaj si, kakor ti glava."

Tako je Nikolaj, ker vendar za navadnega delavca ni bil siljen biti, mnogo utegnil in mnogo ur je bival pri Pridanovih, to se ve, največ pri Tončki, s katero sta govorila, kakor dva otroka: nikdar jima ni pošlo, in vse jima je bilo važno in govorjenja vredno.

"Včeraj popoldne te ni bilo doma?" jo vpraša nekdo on. "Kje si bila? Spet Podvinom?"

"Zakaj govoriš 'spet'?" se čudi ona, toda tako mirno, da se ji pozna, da vzrok že ve ali vsaj s gotovostjo sluti.

On cigaren ostanek vrže od sebe, da iskro odleti in jo hud.

"Luzija me je vprašala, kakšen si ti?" pripoveduje deklica in se glasno zasmaje.

"Kaj jo to briga!" de je on resno.

Preplašena ga deklica pogleda, ni si v avesti, da bi ga bila razlajala.

"Luzija, Luzija in smerom Luzija! To je tako neslano ime, da te prosim, ne imenuj mi ga več, veš?"

Tudi mlada dekletca imajo svojo psihologijo. "Aha, ti si ljubosumen na moje prijateljice," tako je precej zalutala Tončka in sedaj ga je po malem aših še nalašč podražila, hvaleč ljubosivost in zgovornost in druga lepa svojstva svoje prijateljice, ki je Podvinom, dobra dva streljaja stran od Pridanovih, pod gorico.

Posvetilo "Podvinom" je bilo sicer akraja kmetako, vendar sedaj že v rokah drugega gospodskega gospodarja, hiša z novimi opekami krita, z zelenimi oknicami, in ograjena s cvetličnimi gredami — vse kakor za zabavno poetično stanovanje. Kupil je bil to selišče od prejšnjega posestnika že pristavov tast, ki je prej sam s svojo ženo sem zahajal, po svoji smrti pa je je prepuštil zetu.

Tako je bilo umevno, da Nikolaj iz svojih prejšnjih, doma prebitih časov sedanjih poletnih prebivalcev ni poznal: razen pristava samega.

A slučaj je hotel, da se tudi sedaj dolgo ni seznanil, da je že tri tedne skoro vsak dan zahajal k Pridanovim Tončko obiskovat, a ni nje prijateljice gospodinje Luzije tako blizu stanujoče niti poznal, dasi je v svojo tiho in sedaj že izraženo jezo toliko in toliko silal o nji. Vzroka temu sta bila dva: prvič je bil naključje tako, da je gospodinja baš tačas prihajala k Pridanovim, kadar njega ni bilo, drugič pa nni meglja vsak dan prihajati, nego je celo po več dni čisto izostala, ker je bila nje sestrična, pristavova žena, morda zaradi izpremenjega podnebja bolj obolela, dasi je bila semkaj prišla zdraviti se.

"In zakaj si hud, če Luzijo jemljem v misel?" vpraša deklica zopet čez nekoliko minut potem, ko sta že druge reči obravnavala in je bil Nikolaj, skrbno kakor tat ozri se okoli, dekličji poljub ukradel. "Ona j edobra in jaz jo imam rada."

Pridan, pristopi in z večjo roko potegne soseda "Jaz pa nečem, da bi jo rada imela," reče on naivno-resen in hihotno.

"Zakaj ne?" šepeče ona.

"Zato, ker hočem, da imaš samo mene rada, samo mene," reče strastno on in od radosti tresoca se deklica ni imela moči braniti se njegovemu objetu.

Verjela je, da jo ljubi. In on — on je tudi verjel, da jo ljubi. Na veke, to se ve.

IX.

Vendar je naposled, čeprav le v četrtem tednu Nikolajevoga bivanja na domu, nanasel slučaj, da se je z gospodinjo Luzijo sešel, in sicer pri Tončki jo je našel. In kakšno je bilo to prvo seznanje? Njemu nič prijetno.

Vesel in brezskrben, kakor je bil zmerom, prišel je po vrtni stezi dol, zvižgal si pesem "Hoj Slovani, naša reš slovanaka živo klije" in mahal s svojo palico, da so obteznim travnim cvetkam glave odletavale.

Zdajci pogleda na stran in ugleda, da je bil morda še dalj časa opazovan. Zardi se in obstane za hip. Na vrtu sta pod jablano stali Tončka in krasna mlada dama. Nikolaj je takoj vedel, kdo mora to biti, saj ni bilo greecj daleč okoli civilnih ljudi. Najrajši bi bil šel mimo a to se ni spodobilo, torej nekake v zadregi in nezveščju pristopi in pozdravi deklico. (Dalje prihodnjaj.)

VELIKA TEKMA!

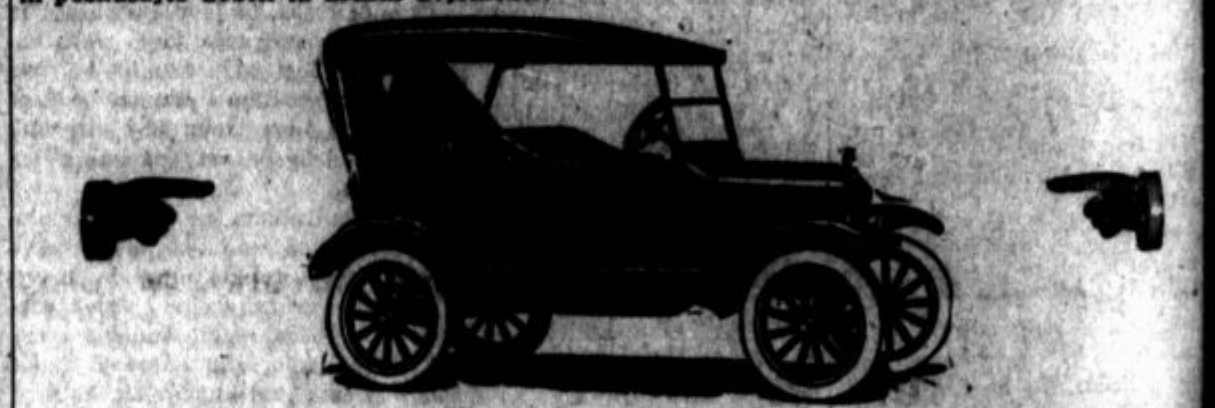
Člani in prijatelji S. N. P. J., tukaj je nekaj izrednega za vas!!!

Nudi se vam ugodnost in lepa prilika, kakoršne še ni bilo v zgodovini jednote!

Sedaj imate priliko do lastnega avtomobila! Dobite lahko grafon s slovenskimi pesmi! Polijemo vam pisalni stroj s slovenskimi črkami! Dobite lahko zlato uro in veržico s jednodinim monogramom, samopojnik ali fontaino pesi! Dobite rarno podučne in dragocene knjige! — PA VSE TO BREZPLAČNO!!! Vse, kar je treba storiti, je, da se malo potrudite za pomnožitev našega članstva. In to ni težko. S. N. P. J. je dobro poznana! Slovesno kot najboljša in popolnoma ter vsestransko zanesljiva organizacija, zato je lahko pridobiti bodisi rojakinjo ali rojaka, da postane njen član. Vsa se rad pridruži naši mogotni delavski zadrugi, samo če ga pravilno nagovorite ter mu malo obrazložite, kako lahko pristopi in koliko prednosti in ugodnosti ter zaščite bo deležen pri nas.

Te kampanje nismo uvedli za to, ker nam drugače ni moglo dobiti novih članov! Naša organizacija baš sedaj najlepše napreduje in raste. SNPJ. pridobi več na novem članstvu enem mesecu, kakor pa druge alične organizacije celo leto! Ampak vemo, da je še veliko rojakov, ki še niso v društvu. Vemo, da so vsi ti delavci in kot taki morajo imeti dobro podporno društvo. Je jih še precej, ki se na zanimajo za organizacijo, dokler so mladi in zdravi, ko pa zbole ali če jih zadene nesreča in ko postanejo stari, pa-le iščejo milosti pri nas in postanejo naše breme. Vse to je treba polakati, vse to podučiti in spraviti v naše vrste. Na bodo deležni naših dobrot in naših dolžnosti.

Naši člani so bili smeraj aglini in delavni, za to smo pa tako slajno vspeli in zgradili tako veliko, tako mogotno organizacijo. Poznali in spoštovali so nje velike načela in plemenite ideje, pa so zanje delali neumorno in se žrtvovali — vse brezplačno. In prepričani smo, da bodo delali in agitirali s isto idejalnostjo, pa z večjo navdušenostjo tokrat, kajti čaka jih še posebna nagrada v obliki raznih predmetov, ki so navedeni spodaj. Tokrat ne boste delali zastonj in se samó žrtvovali, kot je bilo prej, ko je bila naša organizacija še šibka in finančno nejakna ter jo je bilo treba postaviti najprej na trdne noge, — SNPJ bo kmalu dvamilijonska organizacija in je v stanu, da vam izkaže hvaležnost za vaš trud in poštrevnost s primerno nagrado. Toda, ker se vam ta prilika nudi samo med prvim junijem in zadnjim novembrom t. l., zato ne odlašajte, — zavijajte rokave in pojdite na delo takoj! Požurite se in poskušajte dobiti ta krasni avtomobil!

In v slučaju, da je pri vas premalo rojakov in nimate prilike dobiti toliko članov, da bi dobili avtomobil, se potrudite za pisalni stroj ali kaj drugega. Vsa ima priliko dobiti kake nagrade, pa naj bo naselbina še tako majhna. Glavni odbor je odločil za naše konstante sledeče nagrade:

Za pridobitev 200 novih članov—	Avtomobil (Ford Touring Car, model 1923, factory price)
" " " 100 " "	Fonograf z desetimi slovenskimi ploščami.
" " " 75 " "	Veliki pisalni stroj s slovenskimi črkami.
" " " 50 " "	Corona pisalni stroj (ročni) s slovenskimi črkami in pet knjig K. M.
" " " 40 " "	Corona ročni pisalni stroj s slovenskimi črkami, ali pa zlato uro z veržico.
" " " 30 " "	Zlato uro z jednodinim vrezkom ali pa kake druge tukaj omenjene predmete iste vrednosti.
" " " 25 " "	Pet knjig K. M., samopojnik (Fountain Pen), dveletna naročnina na dnevnik Prosveta in privesek za uro.
" " " 20 " "	Pet knjig K. M., samopojnik in dveletna naročnina na dnevnik Prosveta.
" " " 15 " "	Pet knjig K. M., celoletna naročnina na dnevnik Prosveta in samopojnik.
" " " 10 " "	Pet knjig K. M. ali pa celoletna naročnina na dnevnik Prosveta in 2 knjigi K. M.
" " " 5 " "	Celoletna naročnina na dnevnik Prosveta ali pa tri knjige K. M.
" " " 3 " "	Polletna naročnina na dnevnik Prosveta ali pa dve knjige K. M.
" " " 2 " "	Slovensko-Angleška Slovnica ali pa katerakoli knjiga K. M.

Gori navedene nagrade veljajo tudi za M. Jinski oddelak, samo je treba dvojno število otrok, ali dve otroka za enega člana, da se dobi ista nagrada. Vpošteвайте to!

Ta kampanja je v veljavi od 1. junija pa do 30. novembra tega leta. Nagrada se bo dobila za vse tiste nove člane in otroke, ki bodo spoznani sposobni za sprejem v teku tega časa. Udeležje se lahko kontesta posamezni člani in društva kot celota. Društvo je opravičeno da nagrade le, če dobi v teku tega kontesta najmanj 25 novih članov, posamezniki se pa opravičeni do katesribodi gori navedene nagrade, če dobe zahtevano število novih članov. Novopridobljeni člani in otroci se štejejo samo enkrat, to je, za one pristopile, kateri dobi član in zahteva za njih nagrado sam, ne more dobiti nagrade za ravnoliste člane še društvo.

Posebna ugodnost za nova društva in organizatorje! — Glavni odbor je nadalje sklenil, da vse nove društva, ki se ustanove tekom te kampanje, dobe vse poslovne knjige brezplačno, in član, ki organizira novo društvo, je opravičen do gorinavedene nagrade, če dobi potrebno število novih članov.

Bratje in sestre — HAJDI NA DELO!!! POŽURIMO SE ZA NAGRADO!!!